

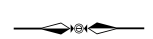
מסורת הש"ס

(א) [לעיל לז: וט"ן], (ב) כחצות פה, (ג) [סוף מלתא חי' בתמורה כ: בשם רב ספרא ע"ש ועוד בימותא פג. ע"ש], (ד) י"א פקיע, (ה) [י"ל חשכ שטח], (ו) כחצות ית. [גיטין נא:], (ז) בס"א: פרעמני, (ח) [לעיל לח:], (ט) תרומות פ"א מ"ב וש"נ.

תורה אור השלם

1. בי יתן איש אֵל רעהו בֶּסֶף או כִּלְיִם לְשֹׁמֵר וְיִגְבַּהּ מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמְאָר; הַגֶּבֶב יִשְׁלַם שְׂעִיבָה: שבות כ ו

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יהא ליה דלמר למלח. י"ב ויומא לגר דלע"פ דמלח צבי לאשתיי והכל ליה קל מתה אפי' לא אמרי פטומי מילי בעלתא נינהו משום דקיון קלא מנסה ליה בשעת הללח והלי דלשתתא דסבי הלוי לו. ועיין בפ' א"י דף סו בלשון ובמ"ש התוס': (ב) ד"ה אמור וכו' כדשיימי בי תלתא וכו' כדשיימי בי ארבעה וכו' וכו'. היכא דא"ל כדלמרי בי ארבעה: (ג) ד"ה הולא וכו מהן הס"ד ואמ"כ מ"ס הורדה ומיתם או מתק:

לעזי רש"י

^{גליישׂ. פפנים (בידולים טפיליים בעלה האלון)}

רבינו חננאל

עפצי דקיימי שיता א"ל כל קבא. א"ל לאו ברי ד' הוו מודבני כל קבא. אתר קמיה דרבא וחיוביה ללוח למפרעיה ר' זווי. א"ל רבי בר חמא והא את הוא דאמרת כיון דלא רמיא עליהו דשהדיי אנישו ולא ארעיתיו. וטעניה דלוח טענא. א"ל רבא קיצותא דתרעא מידכר דכורי אנישו. ובפקום עדים לא אמרין טענתא דלוח טענא. ההוא דא"ל לחבריה הב לי ק' זווי דמסיקנא כך והא שטרא. א"ל לוח ולאו פרעתין. א"ל מלוה הגהו סיטראי נינהו. פי' מצד אחר היו לי עליך ופרעת אחי. אבל מזה השטר לא פרעתי כלום. אמר רב נחמן איתער שטרא. כלומר אפי' כתוב בשטר נאמנות אינו גובה אלא בשבועה. ידידיך מוקנתי איתער שטרא ולא קנתי אביכיל שטרא ש"מ כדאמרין. ואסיקנא והלכתא איתער שטרא. והני מילי דפרעיה באפי שהדי ולא אדכר ליה שטרא. אבל היכא דפרעיה כין ידיהו לדידה מגו דיכול למימר המלוה לא היו דברים מעולם יכול נמי [למימר] סיטראי נינהו כאשר מפורש בכחכותא פרק הכותב

לאשתו דין ודברים בענין דר' אמי בריה דר' אבהו דנשבע דסיטרא הוו ליה עליה גובה. ואי טעין עליה דסיטראי נינהו היכא דמודיי ליה דאתריי יחיבנהו ליה ומודה ליה נמי דיתבי אמסחתא וקביל זווי דתורי ושעין השתא דסיטראי נינהו אפי' רב פפא מודה דאיתער שטרא: ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לא פרענא פרעיה באנפי שהדי.

עפצי. גל"ש בלע"ז ומעבדין בהן עורות: **אייתי**. מלוה סהדי

דלרצעה ארצעה קיימי ותובע מאתים וזה אומר פרעתין מ"מ אס לא בעפלים פרעתין במעות: **דלא רמיא עליה דאניש**. והאי נמי

לא רמיא עליה לומר בלחיה ענין פרעם אלא פרעתי' סתמא הלכך

עפצי דקיימי בשיता שיता א"ל לאו בארבעה ארבעה הוו קיימי אתו תרי סהדי ואמרו אין בארבעה ארבעה הוו קיימי אמר רבא הוחזק כפרן אמר רמי בר חמא הא אמרת ^בכל מילתא דלא רמיא עליה דאנייש לאו אדעתיה א"ל רבא **א**"קצותא דתרעא מידכר דכורי אנישי ההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה זווי דמסיקנא כך והא שטרא א"ל פרעתין אמר ליה הגהו סיטראי נינהו אמר רב נחמן **א**"יתרע שטרא רב פפא אמר לא איתרע שטרא ולרב פפא מאי שנא מההוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זווי דמסיקנא כך והא שטרא א"ל לאו אתורי יהבת לי ואחית ואיתיבת אמסחתא וקבילת זוזך ואמר ליה הגהו סיטראי נינהו ואמר רב פפא **א**"יתרע שטרא התם כיון דקאמר אתורי יהבת לי ובתורי שקלת איתרע שטרא הכא אימור סיטראי נינהו מאי הוי עלה רב פפי אמר לא איתרע שטרא רב ששת בריה דרב אידי אמר איתרע שטרא והלכתא איתרע שטרא יהוני מילי דפרעיה באפי סהדי ולא אידכר ליה שטרא אבל פרעיה בין ידיה לדידה מיגו דיכול למימר לא היו דברים מעולם יכול נמי למימר סיטראי נינהו ^בוכדאבימי בריה דר' אבהו ההוא דאמר ליה לחבריה מהימנת לי כל אימת דאמרת לי לא פרענא אול פרעיה באפי סהדי אבוי ורבא דאמרי תרייהו הא הימניה מתקיף לה רב פפא **י**גהי דהימניה טפי מנפשיה טפי מסהדי מי הימניה ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה לא הימניה כבי תרי הימניה לא הימניה ^אאימור דאמרי רבנן דאזלינן בתר רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפיש ^בבקאי טפי אבל לענין עדות **י**מאה כתרי ותרי כמאה לישנא אחרינא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואול פרעיה באפי בי ארבעה **י**כיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן: מ"ט אמר קרא **י**כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ואין נתינת קטן כלום: אבל נשבעין לקטן ולהקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת ^בשוטה וקטן אמר רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא ^ארבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחכ"א **א**"אינו אלא כמשיב אבדה ופטור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבדה פטור אמר רב בשטענו קטן קטן והאמרת אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קטן דלגבי מילי דאבוח קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והוראת עצמו כולהו

שדיצרו חממים בכל מקום לא מדבר ולא שומע ^א: **אצל נשבעין לקטן ולפקדש**. מפרש בגמרא: **גב' ווי יתן איש**. ועלה כתיב ונקרב צעל הצית לשבועה כדאמרין צצצא קמא (דף סג:): **אין נתינת קטן כלום**. דהא איש כתיב והחרש והשוטה קטנים הם צלל דעת: **צצא צטענת אציו**. הא דקמי נשבעין צנתינת איש קאמר שהקטן טוענו אצי מסרו לידך: **והאכלתיו פרס**. והחזרתו לו חתי והחליו צידי חייב ליִשבע על השאר וקטן הצא צטענת אציו לא גרע מטענת עאלמו דהכל: **צטוענו קטן**. ימוס קטן מוצע:

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מב.

כמ"ד אין לריך לצרר אי נמי כמו שפירש רבינו תס לריך לצרר אמיתות הדברים כמו שיכול ומכל מקום אי לא משכח להו או אמו ואמרו להד"ס לא מפסיד וכן מוכח בירושלמי שהביא ר"ח דגרסי' התם הצא לידון צשטר וחזקה רבי אומר נידון צשטר פירוש שלריך לצרר רבן שמעון בן גמליאל אומר נידון צחזקה צא מעשה לפני רבי והורה כרשב"ג קשיא דרבי אדרבי לא קשיא רבי לא רצה אלא לעמוד על אמיתת הדבר ואית דגרס התם צא מעשה לפני רבי חייל ופרין מינה אדרבי לפי שתלמידו היה כדפרין צפרק מפנין (שבת דף קסח). מדרב הונא אדרב משום דרב הונא תלמידו דרב הוה וצקונטרס פירש בריש פרק זה צורר (פסהדרין דף כג): למ"ד לריך לצרר שאס צקש ולא מלא הפסיד: **איתרע שטרא**. מפרי"ח וכן ר"ט דלריך צעל השטר

שבועה שלא נפרע והא דאמרין צפרק אלו נערות (כחצות דף לו): הא שטרא ריעא לא מגבינן ציה דוקא צבי הך ריעותא דהתם כיון דמהדר אזיופא אימור זיופי זיץף וחמסי וקשה מההוא דהכותב (שס פה. ושס) דההוא שטרא דלמא קמיה דרבא א"ל רב פפא ידענא ציה דשטרא פריעא הוא א"ל איכא איניש אחרינא צהדי דמר כו' וקאמר לא יהא רב פפא אלא כבת דרב חסדא והשתא מה היה יכול לעשות יותר מלהשביעו דלית ליה לקרועי דקמני התם קרעיה ס"ד והשתא אפילו כל אדם דלא קיס לעד בגויה נאמן להשביעו מדי דהוה אלא אחד מעיד שהוא פרוע על כן נראה דצשטרא ריעא לא מיקרקע קרעיה ליה ולא מיגבא גבינן ציה כי ההוא דלאו נערוס (שס דף לו:): **ורבי אליעזר** בן יעקב לית ליה משיב אבדה פטור. פירוש צמיגו:

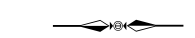
אלא

פרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא ^אאימור דאמרי רבנן דאזלינן בתר רוב דעות ה"מ לענין אומדנא דכמה דנפיש ^בבקאי טפי אבל לענין עדות **י**מאה כתרי ותרי כמאה לישנא אחרינא ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא אול ופרעיה באפי תלתא אמר רב פפא כבי תרי הימניה כבי תלתא לא הימניה מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע תרי כמאה ומאה כתרי ואי א"ל כבי תלתא ואול פרעיה באפי בי ארבעה **י**כיון דנחית לדעות נחית לדעות: אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן: מ"ט אמר קרא **י**כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ואין נתינת קטן כלום: אבל נשבעין לקטן ולהקדש: והא אמרת רישא אין נשבעין על טענת ^בשוטה וקטן אמר רב בבא בטענת אביו ור' אליעזר בן יעקב היא דתניא ^ארבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד אמר לו מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזהו שנשבע על טענת עצמו וחכ"א **א**"אינו אלא כמשיב אבדה ופטור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבדה פטור אמר רב בשטענו קטן קטן והאמרת אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן לעולם גדול ואמאי קרו ליה קטן דלגבי מילי דאבוח קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והוראת עצמו כולהו

שאתה חייב לאבי כך וכך ולא קטן ממש הוא אלא גדול הוא. ואמאי קרו ליה קטן. והורה לו [במקצת]. ומתני' ר' אליעזר בן יעקב הוא דאמר כי האי גוונא לאו משיב אבדה הוא. אבל משיב אבדה דברי הכל פטור

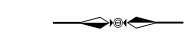
ה

נז א טוש"ע חור"מ סימן עט סעיף יב:
בה ב מיי' פי"ד מהל' מלוה הלכה ט סמג עיין לז טוש"ע חור"מ סימן נח סעיף א':
גבג ג מיי' שס טוש"ע שס סעיף ג:
ד ד מיי' שס טוש"ע שס סעיף ב:
ה ה ו ד מיי' פט"ו מהל' מלוה הלכה ג ד סמג שס טוש"ע חור"מ סימן עא סעיף א':
ח ח מיי' פי"ד מהל' טוען וטענה הל' א טוש"ע חור"מ סי' מה סעי' ג וסי' פח סעי' צב):

מוסף רש"י

רר' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבדה פטור. מן השבועה, בתמיה הא תקנתא דרבנן הא המולא מאלה לא ישבע מפני מקוון העולם (עי' גיטין פח:) וכוין דכי חלו מוכעו נמי מחייב ליה שבועה, הרי אין לך משיב אבדה גדולה מזו ומיכ (כחובות יח.) כמו והיונן צב, ור"א לית ליה משאש דמקוון העולם דמשיב אבדה פטור משבועה דלמי' צביק ליה ואול, והאי נמי כיון דלא נבעו כמשיב אבדה הוא (גיטין ^אי). אי הכי, דטוענו גדול.טענת עצמו. קרי לה טענת אחרים היא (שס) ומלי פעמים דקאמר ומלי טענת עאלמו (כחובות יח.) טענת אחרים והוראת עצמו. שיהיה לו טענת כדכיוי ומודה לו שעדיין חייב לו פרס הוא נשבע (גיטין ^אי).

רבינו חננאל (המשך) אבי ורבא דאמרי תרייהו הא הימניה מתקיף לה רב פפא נהי דהימניה טפי מנפשיה טפי משהדי לא הימניה וק"ל כרב פפא: ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי כל אימת דאמרת לא פרענא. אול פרעה באפי תלתא. ואסקה רב הונא כי אזלינן בתר רוב דעות לנפיש אומדנא דכמה דנפיש. אית בהו דפקיעי טפי. אבל לענין עדות תרי כמאה ומאה כתרי. אבל אי נחת מעיקרא לדעות וא"ל מהימנת לי בתלתא ופרעיה קמי ארבעה ודאי לדעות נחת. ושהדותא דשהדי מבטלה להימנותא ידידה: **פתני** אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כו'. מ"ט דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. מדכתיב כי יתן איש ש"מ אין נתינת קטן כלום: **ירושלמי** כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. פרט לקטן. עד כדון שנתן לו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן. נתן לו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין ת"ל (א) רעהו. עד שיהא נתינה וחביעה שוין: אבל נשבעין לקטן. אוקמה רב בבן שטרענו לחבורו

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה